

Verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbelissingen op duurzaamheidsfactoren

Financiëlemarktdeelnemer: Stichting ‘de Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf
LEI code: 724500Y6JJP1TXK0K288

Samenvatting – artikel 5 Regulation (EU) 2022/1288 (6 april 2022)

Stichting ‘de Samenwerking’, Pensioenfonds voor het Slagersbedrijf, hierna ‘Pensioenfonds Slagers’ neemt de belangrijkste ongunstige effecten van zijn beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. Deze verklaring is de geconsolideerde verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren van Pensioenfonds Slagers.

Deze verklaring inzake de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022.

Van een duurzaamheidsrisico wordt gesproken als milieu-, sociale en governance duurzaamheidsfactoren kunnen leiden tot financiële, reputatie- of operationele schade voor pensioenfonds Slagers of tot schade aan de maatschappij en het milieu. Bij iedere stap, van de risicohouding en uitgangspunten tot de monitoring en evaluatie, weegt het pensioenfonds de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee. Hierbij wordt ook rekening gehouden met een mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de beleggingen.

De referentieperiode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022 is de eerste referentieperiode waarover het pensioenfonds de belangrijkste ongunstige effecten aan de hand van indicatoren meet en rapporteert. Dit betekent dat een vergelijking met voorgaande perioden niet mogelijk is. De totale lijst van verplichte en additionele indicatoren bestaat uit indicatoren die onderdeel zijn van het Maatschappelijk Verantwoordelijk Beleggingsbeleid (MVB-beleid) en indicatoren waarop geen actief beleid gevoerd wordt.

De indicatoren die onderdeel zijn van het MVB-beleid zijn onder andere:

- Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO);
- Het aantal geconstateerde gevallen van ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen;
- De omvang van broeikasgasemissies (BKG).

Voor deze referentieperiode is geen blootstelling naar bedrijven geconstateerd die leiden tot schendingen van de eerste indicator (de VN Global Impact en OESO beginselen). Er is beperkte blootstelling (1%) op basis van de tweede indicator (mensenrechtenproblemen en -schendingen). De derde indicator, de omvang van broeikasgasemissies, is een absolute meting. Het pensioenfonds zet zich in om in deze emissie te verlagen. De overige indicatoren zijn de indicatoren die geen onderdeel zijn van het MVB-beleid.

Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren – artikel 6

Hieronder volgt een lijst met belangrijkste ongunstige effecten op verplichte en additionele indicatoren (zogenaamde Principle Adverse Impact indicatoren, PAI's) waar het pensioenfonds mogelijk rekening mee houdt. Voor iedere indicator wordt de gehanteerde parameters en het effect over de afgelopen periode benoemd, en wordt een toelichting gegeven van de genomen maatregelen. Onderstaande tabel bevat per indicator de volgende kolommen:

- De kolom *Parameter* beschrijft de maatstaf die wordt gebruikt om de indicator te kwantificeren.
- In de kolommen *Effecten 2022* en *Effecten 2021* wordt de gemeten impact weergegeven voor de betreffende indicator in het vermelde beleggingsjaar.
- In de kolom *Toelichting* wordt beschreven of de betreffende indicator onderdeel uitmaakt van het MVB-beleid en op welke beleggingscategorieën de indicator van toepassing is.
- In de kolom *Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen* wordt vermeld welke maatregelen het pensioenfonds heeft genomen om de effecten van de belangrijkste ongunstige effecten te beperken. Pensioenfonds Slagers heeft de volgende maatregelen ter beschikking:
 - Screening: onderzoek naar de belangrijkste duurzaamheidsindicatoren in de portefeuille. Daarvoor baseerde het pensioenfonds zich op Global Compact principes van de Verenigde Naties, de OESO-richtlijnen en andere controversiële activiteiten. Daarnaast zijn alle beursgenoteerde deelnemingen gescreend op de vereisten van goed bestuur.
 - Uitsluiting: het pensioenfonds sloot bedrijven en landen uit die betrokken zijn bij ongewenste activiteiten zoals beschreven in het uitsluitingsbeleid. Dit waren onder andere bedrijven met een hoge CO₂e-uitstoot of met betrokkenheid bij controversiële wapens. Indicatoren 4 en 14 sluiten aan bij respectievelijk blootstelling aan fossiele brandstoffen en controversiële wapens.
 - ESG integratie: het pensioenfonds heeft via de fiduciair vermogensbeheerder beoordeeld hoe duurzaamheidsfactoren in het beleggingsproces van zijn externe vermogensbeheerders en beleggingsfondsen waarin het pensioenvermogen wordt belegd zijn geïntegreerd.
 - Dialoog: het pensioenfonds voerde via de fiduciair vermogensbeheerder de dialoog met een aantal bedrijven over specifieke zaken zoals klimaatverandering of de schending van arbeids- en mensenrechten. Voor sommige dialogen werd via een initiatief met andere financiële instanties samengewerkt, bijvoorbeeld Climate Action 100+ en Platform Living Wage Financials.
 - Stemmen: via uitoefening van het stemrecht was het pensioenfonds betrokken als aandeelhouder en heeft het pensioenfonds invloed uitgeoefend.
 - Best-in-class: met deze aanpak belegt het pensioenfonds alleen in bedrijven die goed presteren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het pensioenfonds heeft de best-in-class benadering voortgezet in 2022.
 - Impact beleggingen: het pensioenfonds investeert in bedrijven en projecten die een positieve maatschappelijke bijdrage leveren, zoals duurzame energie.

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid (PAI)	Parameter	Effecten 2022	Effecten 2021	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
KLIMAAT- EN ANDERE MILIEU-INDICATOREN						
Broeikasgasemissies	1. BKG-emissies	Scope 1-BKG emissies	58.487,84		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Pensioenfonds Slagers rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1, 2 en 3 van de beursgenoteerde beleggingen in de beleggingsportefeuille. Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>
		Scope 2-BKG emissies	25.173,39		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Pensioenfonds Slagers rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1, 2 en 3 van de beursgenoteerde beleggingen in de beleggingsportefeuille. Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>
		Scope 3-BKG emissies	601.971,74		(Nog) geen expliciet onderdeel van het MVB-beleid.	Pensioenfonds Slagers rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1, 2 en 3 van de beursgenoteerde beleggingen in de beleggingsportefeuille. Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies.</i>
		Totale BKG emissies	683.567,03		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	ESG-integratie door een CO ₂ -reductiestrategie voor de aandelen en bedrijfsobligaties in de beleggingsportefeuille. Doelstelling is om de CO ₂ -voetafdruk (scope 1 en 2) te verkleinen in lijn met de Paris

						<p>Aligned Benchmark (PAB). Dat wil zeggen dat bij aanvang de gemiddelde emissies 50% lager moeten zijn dan de referentiebenchmark, en de emissies vervolgens elk jaar met 7% moeten dalen.</p> <p>De meest CO₂-intensieve bedrijven zoals kolenbedrijven en oliebedrijven (omzetgrens 10%) worden uitgesloten in de portefeuille. Daarnaast wordt een best-in-class beleid gevoerd in bepaalde beleggingscategorieën waaronder aandelen en bedrijfsobligaties zodat de minst duurzame bedrijven worden uitgesloten. Het pensioenfonds gaat in dialoog met een selectie van bedrijven waarvan de reductie-doelstellingen onvoldoende zijn en moedigt deze bedrijven via de dialoog aan om hun klimaatplannen in lijn met internationale standaarden op te stellen.</p>
	2. Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk	257,23		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies</i> .
	3. BKG-intensiteit van ondernemingen waarin is belegd	BKG-intensiteit van ondernemingen waarin is belegd	814,85		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 1: <i>Totale BKG emissies</i> .
	4. Blootstelling aan ondernemingen die actief zijn in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen die actief zijn in de sector fossiele brandstoffen	1%		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	De meest CO ₂ -intensieve bedrijven zoals kolenbedrijven en oliebedrijven (omzetgrens 10%) worden uitgesloten in de portefeuille. Daarnaast wordt een best-in-class beleid gevoerd in bepaalde

						beleggingscategorieën waaronder aandelen en bedrijfsobligaties zodat de minst duurzame bedrijven worden gemeden. Het pensioenfonds moedigt een selectie van bedrijven via de dialoog aan om klimaatplannen in lijn met internationale standaarden op te stellen. Daarbij wordt ook het stemrecht op aandeelhaandeelhouders gebruikt.
	5. Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie en opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energiebronnen	75%		Geen onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	In 2022 is niet actief gestuurd op deze indicator. Wel worden kolenbedrijven en oliebedrijven met een omzetgrens van >10% uitgesloten.
	6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code A (Landbouw, bosbouw en visserij)	2,08		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Uitsluiten van kolenbedrijven en oliebedrijven met een omzetgrens van 10%. Daarnaast wordt een best-in-class beleid gevoerd in bepaalde beleggingscategorieën waaronder aandelen en bedrijfsobligaties zodat de minst duurzame bedrijven worden uitgesloten.
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code B	1,63			

		(Winning van delfstoffen)				
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code C (Industrie)	0,54			
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code D (Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht)	2,65			
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code E (Distributie van water; afval en afvalwaterbeheer en sanering)	1,92			
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code F (Bouwnijverheid)	0,17			
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten –	0,07			

		NACE sectie code G (Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen)				
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code H (Vervoer en opslag)	0,92			
		Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten – NACE sectie code L (Exploitatie van en handel in onroerend goed)	0,37			
Biodiversiteit	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben	0%		Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2022 is niet actief gestuurd op deze indicator. Wel ziet het pensioenfonds dat biodiversiteit een steeds belangrijker onderwerp wordt, ook in de beleggingsportefeuille. In de toekomst kan het pensioenfonds kiezen een biodiversiteitsbeleid te formuleren. Hiervoor is nader onderzoek nodig.
Water	8. Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	19,42		Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2022 is niet actief gestuurd op deze indicator.
Afval	9. Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk	0,5		Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2022 is niet actief gestuurd op deze indicator.

		afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde				
INDICATOREN VOOR SOCIALE THEMA'S EN ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN, EERBIEDIGING VAN DE MENSENRECHTEN, EN BESTRIJDING VAN CORRUPTIE EN OMKOPING						
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	10. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	0%		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties. Voor niet-beursgenoteerde beleggingen vindt de beoordeling van goed bestuur plaats in de managerselectie en reguliere monitoring.	Screening op VN Global Compact en OESO-richtsnoeren, en uitsluiting van bedrijven die deze richtsnoeren schenden. Daarnaast gaat het pensioenfonds via de (fiduciair) vermogensbeheerder in dialoog met een selectie van bedrijven die internationale normen schenden of dreigen te schenden als gevolg van bijvoorbeeld een sterke verslechtering.
	11. Ontbreken van procedures en compliancemechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van het VN Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van die VN-beginselen of OESO-richtsnoeren kunnen worden aangepakt	18%		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Het pensioenfonds sluit bedrijven uit die VN Global Compact en OESO-richtsnoeren schenden. Daarom is het belangrijk dat goede processen binnen het bedrijf bestaan om aan deze richtsnoeren te voldoen.
	12. Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd	16%		Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2022 is niet actief gestuurd op deze indicator.

	13. Genderdiversiteit raad van bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de raad van bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de raad van bestuur	33%		Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2022 is niet actief gestuurd op deze indicator.
	14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0%		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties. Voor niet-beursgenoteerde beleggingen vindt de beoordeling van goed bestuur plaats in de managerselectie en reguliere monitoring.	Het pensioenfonds sluit bedrijven met betrokkenheid bij controversiële wapens uit.
Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen						
	Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten 2022	Effecten 2021	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Ecologisch	15. BKG-intensiteit	BKG-intensiteit landen waarin is belegd	365,84		Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2022 is niet actief gestuurd op deze indicator.
Sociaal	16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht	2		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op staatsobligaties	Het pensioenfonds hanteert een landenbeleid waarbij beleggingen in staatsobligaties van landen worden uitgesloten in geval van ernstige schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie, of als landen onderhevig zijn aan sancties van de VN Veiligheidsraad of de Europese Unie. Het landenbeleid sluit landen uit in de laagste 10% van de Solability Resource Intensity Ranking (E), de top10 slechts

						presenterende landen met een score van 5 en 5+ op de ITUC Global Rights Index (S), en “autoritaire” landen volgens de Economist Intelligence Unit (EIU) Democracy Index (G).
Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva						
Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effect 2022	Effecten 2021	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen	
Fossiele brandstoffen	17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren, of produceren van fossiele brandstoffen	Niet beschikbaar		Geen onderdeel van het MVB-beleid.	In 2022 is niet actief gestuurd op deze indicator. Over het jaar 2022 is nog geen data beschikbaar voor de indicatoren voor de vastgoedactiva. Het pensioenfonds is via de fiduciair vermogensbeheerder in dialoog met de vastgoedbeheerders en dataprovider in deze sector om de datavoorziening in orde te brengen. Pensioenfonds Slagers streeft ernaar deze informatie bij de volgende rapportage (over 2023) beschikbaar te hebben.
Energie-efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	Niet beschikbaar		Geen onderdeel van het MVB-beleid.	Zie de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 17: <i>Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva.</i>
Andere indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren						
Klimaat- en andere milieuindicatoren: Emissies	4. Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie die aansluiting bij de	14%		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Het pensioenfonds screent of de reductie-doelstellingen van de bedrijven in de beleggingsportefeuille in lijn zijn met het klimaatakkoord

		Overeenkomst van Parijs beogen				van Parijs. Het pensioenfonds gaat in dialoog met een selectie van bedrijven waarvan de reductie-doelstellingen onvoldoende zijn en moedigt deze bedrijven via de dialoog aan om hun klimaatplannen in lijn met internationale standaarden op te stellen.
Sociale thema's en Arbeidsomstandigheden: Mensenrechten	14. Aantal geconstateerde gevallen van ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen	Aantal ernstige mensenrechtenproblemen en -schendingen die verband houden met de ondernemingen waarin is belegd, op basis van een gewogen gemiddelde	1%		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op aandelen en bedrijfsobligaties.	Screening op VN Global Compact en OESO-richtsnoeren Screening en uitsluiting van bedrijven die deze richtsnoeren schenden. Zie ook de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 16: <i>Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten.</i>
Voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen: Groene effecten	17. Aandeel obligaties die niet zijn uitgegeven op grond van Uniewetgeving inzake ecologisch duurzame obligaties	Aandeel obligaties die niet zijn uitgegeven op grond van Uniewetgeving inzake ecologisch duurzame obligaties	Niet beschikbaar		Onderdeel van het MVB-beleid. Toegepast op (bedrijfs)obligaties.	Het pensioenfonds belegt een deel van de vastrentende waarden in groene obligaties.
Voor beleggingen in vastgoedactiva: Broeikasgasemissies	18. BKG-emissies	Door vastgoedactiva veroorzaakte BKG-emissies scope 1, 2, 3 en totaal	Niet beschikbaar		Geen onderdeel van het MVB-beleid.	Pensioenfonds Slagers rapporteert jaarlijks over de emissies scope 1 en 2 (gecombineerd) van de vastgoedactiva. Dit is niet het geval voor scope 3. Zie ook de toelichting op de genomen maatregelen bij PAI 17: <i>Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva.</i>
<p>Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren – artikel 7</p> <p>Pensioenfonds Slagers houdt in het beleggingsproces rekening met duurzaamheidsrisico's en heeft dit vastgelegd in het MVB-beleid. Dit beleid is vastgesteld op januari 2021 en is op onderdelen sindsdien aangescherpt. Dit beleid valt, inclusief de uitvoering, onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.</p>						

Van een duurzaamheidsrisico wordt gesproken als milieu-, sociale en governance duurzaamheidsfactoren (zogenaamde Principle Adverse Impact indicatoren, PAI's) kunnen leiden tot financiële, reputatie- of operationele schade voor pensioenfondsen Slagers of tot schade aan de maatschappij en het milieu. Bij iedere stap in het beleggingsproces, van het bepalen van de risicohouding en uitgangspunten tot de monitoring en evaluatie, weegt pensioenfondsen Slagers de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee. Hierbij wordt rekening gehouden met de waarschijnlijkheid van het optreden, de ernst van de belangrijkste ongunstige effecten met inbegrip van het potentieel onherstelbare karakter en een mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de belegging. Daarnaast zijn er wettelijke vereisten op het gebied van duurzaamheid waar het pensioenfonds aan dient te voldoen. Dit introduceert compliancerisico. In de ESG due diligence van het pensioenfonds, een analyse gericht op duurzaamheidsrisico's, wordt expliciet voor ieder geïdentificeerd en materieel duurzaamheidsrisico de impact op het pensioenfonds beoordeeld en een risicohouding bepaald. Als het risico niet past binnen de risicohouding worden beheersmaatregelen getroffen. Het duurzaamheidsrisico wordt gemonitord en getoetst aan de risicohouding. De inrichting van het risicobeheer van duurzaamheidsrisico wordt periodiek geëvalueerd. Samengevat komt de ESG due diligence neer op de volgende stappen: risico-identificatie, risicobereidheid, risicobeoordeling en risicomitigatie. Als onderdeel van het risicobeheer worden doelen en maatregelen geformuleerd.

In lijn met de voorkeuren van de deelnemers, heeft pensioenfondsen Slagers besloten de thema's Klimaat en Arbeid specifieke aandacht te geven in de breedte van de beleggingen. Binnen deze thema's maakt het pensioenfonds gebruik van duurzaamheidsindicatoren, inclusief gerelateerde verplichte en additionele duurzaamheidsfactoren (PAI). In de precontractuele informatie worden deze indicatoren voor ieder financieel product van het pensioenfonds nader toegelicht. De relevantie en beoordeling van de effectiviteit van de indicatoren, inclusief selectie van de additionele indicatoren, is onderdeel van het risicobeheerproces van duurzaamheidsrisico's (onderdeel van het MVB-beleid).

Op het gebied van klimaat neemt het pensioenfonds onder andere de volgende maatregelen:

- Het meten van de CO₂-voetafdruk van de beleggingen
- Het formuleren van een klimaatdoelstelling en daaropvolgend CO₂-reductiedoelstellingen volgens PAB
- Het uitsluiten van CO₂-intensieve sectoren zoals kolenmijnen en oliebedrijven
- Het steunen van en bijdragen aan collectieve engagements zoals Climate Action 100+
- Het verschaffen van kapitaal aan ondernemingen en/of projecten die in staat zijn om efficiënter met grondstoffen om te gaan, een transitie naar duurzame energie realiseren of nieuwe producten en diensten kunnen bieden (impact investeringen)

Pensioenfondsen Slagers heeft zich gecommiteerd aan de klimaatdoelstellingen van Parijs, met als doelstelling de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2) te verkleinen in lijn met de Paris Aligned Benchmark (PAB). Dat wil zeggen dat bij aanvang de gemiddelde emissies 50% lager moeten zijn dan de referentiebenchmark, en de emissies vervolgens elk jaar met 7% moeten dalen. Het jaar 2019 is het referentiejaar.

Door het meten van de CO₂-voetafdruk en deze te vergelijken met het referentiejaar monitort het pensioenfonds de realisatie van de reductiedoelstelling. Mocht dit niet het geval zijn, dan zal gekeken worden naar additionele maatregelen om de reductie in lijn te brengen met de reductiedoelstelling.

Uitsluitingen die gelinkt kunnen worden aan de duurzaamheidsfactoren zijn controversiële wapens, kolen en oliebedrijven, schenders van de UN Guiding Principles en OESO-richtsnoeren en het landenbeleid. Daarnaast kunnen bedrijven ook worden uitgesloten omdat het bedrijfsmodel niet aansluit bij de beleggingsovertuigingen van het pensioenfonds. Een voorbeeld is de uitsluiting van bedrijven betrokken bij de productie, distributie of verkoop van tabak.

Op het gebied van arbeid neemt het pensioenfonds onder andere de volgende maatregelen:

- Het meten van de betrokkenheid bij arbeid gerelateerde controverses van de beleggingen
- Uitsluiten van bedrijven en landen die arbeidsrechten ernstig schenden

- Het steunen van en bijdragen aan collectieve engagements zoals Platform for Living Wage Financials

Voor de screening van de duurzaamheidsfactoren maakt pensioenfonds Slagers gebruik van de Sustainable Finance Module van MSCI ESG Research. Deze module bevat de benodigde datapunten en bestaat uit twee datasets voor meer dan 10.000 bedrijven inclusief MSCI SFDR Adverse Impact Metrics. Wanneer informatie met betrekking tot een van de indicatoren niet beschikbaar is, is pensioenfonds Slagers gestart met het verzamelen van deze informatie. In dit geval is dit vermeld onder de genomen en geplande maatregelen. Dit is voornamelijk het geval voor de indicatoren gerelateerd aan de vastgoedactiva. Het is de intentie van pensioenfonds Slagers in het volgende rapportagejaar over deze indicatoren te rapporteren.

Engagementbeleid – artikel 8

Pensioenfonds Slagers gaat in gesprek met een selectie van bedrijven waar het (potentiële) negatieve impacts heeft geïdentificeerd. Indicatoren die onder andere gebruikt worden om negatieve impact te identificeren zijn: PAI 1 BKG-emissies; PAI 4 Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen; en PAI 10 Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Daarbij neemt het fonds in de dialoog ook de strategie, de financiële prestaties en risico's en de kapitaalstructuur van het bedrijf mee. Engagement op basis van negatieve impact bevat de volgende doelstellingen:

- De negatieve impact moet worden beëindigd;
- De onderneming moet zorgen voor herstel en/of verhaal voor benadeelden;
- De onderneming moet voldoende maatregelen nemen om toekomstige incidenten te voorkomen;
- De onderneming moet transparant zijn over de genomen maatregelen.
- Daarbij richt het pensioenfonds zich in het bijzonder op ESG-onderwerpen die:
 - Financieel materieel zijn;
 - De meest ernstige negatieve impact voor samenleving en milieu veroorzaken;
 - Voor de deelnemers van belang zijn, en dus aansluiten bij de thema's van het pensioenfonds

De engagementactiviteiten van pensioenfonds Slagers zijn uitbesteed aan de fondsbeheerders en fiduciair vermogensbeheerder. Zij voeren primair de dialoog met ondernemingen en bij overlappende onderwerpen wordt samengewerkt met andere aandeelhouders via bijvoorbeeld Climate Action 100+. Als onderdeel van de dialoog worden tijdgebonden afspraken gemaakt en de voortgang gemonitord. Afhankelijk van de aard van de dialoog duurt deze drie tot vijf jaar. Het engagementtraject wordt als succesvol beoordeeld als alle tijdgebonden doelen bereikt zijn. Wanneer ondernemingen niet binnen de vooraf gestelde termijn naar tevredenheid reageren kan worden besloten om op de aandeelhoudersvergadering te stemmen tegen het management of voor aandeelhoudersresoluties. Het is ook mogelijk dat de positie al gedurende de dialoog wordt afgebouwd door de uitsluitingscriteria van het pensioenfonds op basis van schending van VN Global Compact en OESO-richtlijnen (zogenaamde Fail of Red Flag) en ESG-ratings. In het MVB-jaarverslag wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over de engagementactiviteiten.

Verwijzingen naar internationale normen – artikel 9

Pensioenfonds Slagers belegt in ondernemingen die praktijken van een goed bestuur volgen. Het pensioenfonds onderschrijft de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de Guiding Principles on Business and Human Rights van de Verenigde Naties en stemt daar de beleggingen op af. De 10 Guiding Principles van de VN vormen een raamwerk voor praktijken van goed bestuur op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en

anti-corruptie. De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.

Pensioenfonds Slagers verwacht eveneens van de fiduciaire vermogensbeheerder en vermogensbeheerders, en van ondernemingen waarin wordt belegd dat zij in overeenstemming met deze internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken. In lijn met het MVB-beleid zijn deze internationale richtlijnen vertaald naar specifieke criteria waar de beleggingsportefeuille op wordt gescreend. Voor deze vertaling maakt het pensioenfonds gebruik van een methodologie van MSCI ESG Research: MSCI ESG Controversies. Eventuele schendingen worden aangeduid met rode vlaggen. De reikwijdte van de dekking beslaat vrijwel alle beursgenoteerde beleggingen (oftewel aandelen en bedrijfsobligaties). Deze screening ondersteunt de identificatie van materiële duurzaamheidsrisico's en wordt gebruikt voor de implementatie van de uitsluitingscriteria van het pensioenfonds.

Pensioenfonds Slagers heeft zich gecommitteerd aan de klimaatdoelstellingen van Parijs, met als doelstelling de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2) te verkleinen in lijn met de Paris Aligned Benchmark (PAB). Dat wil zeggen dat bij aanvang de gemiddelde emissies 50% lager moeten zijn dan de referentiebenchmark, en de emissies vervolgens elk jaar met 7% moeten dalen. Het jaar 2019 is het referentiejaar. Sinds dit jaar wordt de CO₂-voetafdruk van de volledige beleggingsportefeuille, indien de informatie beschikbaar is, vergeleken met de PAB.

Historische vergelijking – artikel 10

Niet van toepassing. Er is geen informatie beschikbaar over de vorige periode, kalenderjaar 2021. In de volgende rapportage over 2023, zal de historische vergelijking worden weergegeven.